

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če se
natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kaj mislita in kako sodita državna poslanca g. Pfeifer in g. dr. Vošnjak o ces. kralj. glavarstvih.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Pretečeni mesec so državni poslanci razpravljali o letošnjem proračuna, t. j. koliko stroškov bo letos in koliko denarja bo treba, da se vsi pokrijejo. Ob takih prilikah se poslanci pritožujejo o marsičem in naznanjajo želje svoje in svojih volilcev, kar sta tudi slovenska poslanca g. Pfeifer in g. dr. Vošnjak storila. Pritožila sta se obadva in govorila izvrstno in temeljito zoper sedanjo politično upravo, posebno pa zoper ces. kralj. glavarstva. Njuna govora sta imenitna, ker pojasnjeta pa tudi opravičujeta to, kar „Slov. Gospodar“ že mnogo let trdi, sledeč tukaj mislim poslanca g. Hermana. Začnemo pa z govorom g. Pfeiferja. Ta gospod je sam župan in je imel kot tak mnogo posla z ces. kralj. glavarstvom v Krškem pri Savi na Kranjskem; on je ob enem veliki posestnik, deželni in državni poslanec, torej mož, ki dobro vso stvar pozna, o kateri je govoril.

„Novo politično upravo, veli g. Pfeifer, je minister Giskra l. 1868. upeljal ter osnoval 326 velikih okrajnih glavarstev. Ali nova uprava se ni izkazala, ni rodila sadu, kateri se je pričakoval. Namen je bil dober: namreč ločitev sodnijske od politične gosposke in tako neodvisnost prve od druge zagotoviti. Vendar namen se ni mogel doseči, ker se v praktičnem izvrševanju na njega ni ozir jemalo. Sodnija bila je sicer od uprave ločena, a ne od nje neodvisna. Kajti politična uprava, t. j. v tem slučaju okrajni glavarji, je dobila prednost pred okrajnimi sodnijami in si je vrh tega še prisvojala neopravičeno nadzorstvo nad sodnijskimi uradniki. Iz tega pa se je izrodilo mnogo napak in vseobčna želja, naj se glavarstva zopet odpravijo. Nagledimo si te napake! Pred vsem pomislimo, kako namesto enega urada, namreč prej obstoječega okrajnega predstojništva, imamo sedaj dva: prvič okrajno glavarstvo, drugič okrajno sodnijo. Glavarstvo ima mnogo uradnikov, sodnija pa

je mačehovsko ž njimi oskrbljena. V Krškem je prejšnji okrajni predstojnik z sodnijskim adjunktom vse opravljal: sodnijske in politične zadeve. Sedaj je vse drugače. Sedaj smo zraven okrajne sodnije dobili (v Krškem) novo palačo za okrajno glavarstvo, ki potrebuje 9 uradnikov: 6 koncipientov, 2 diurnista in 1 okrajnega feldvebeljna. Vkljub temu pa dobrih nasledkov skoro nikder videti ni. Prejšnji okrajni predstojniki in sodnijski adjunkti so z svojim pridnim in pravičnim ravnanjem zares imeli zaupanje ljudstva, ali okrajna glavarstva ga z malimi izjemki povsod pogrešajo, najbolj pa na Kranjskem. Ljudje so prisiljeni dan hoda daleč potovati in za vsako malenkost hoditi v kraj, kder sedi okrajni glavar. To je velika napaka. Ko bi pri vsakej sodnji bil nastavljen en sam politični uradnik, za kmeta bi to bila velika dobrota. Stroški bi bili za njega in državo znatno manjši. Tudi ni povsod enaka potreba velikih glavarstev z Bog vedi kolikimi uradniki, ker nimajo kaj dela, to pa posebno v deželah in okrajih, kder ni veliko obrta, kupčije itd. Vse uradno delovanje mora v takih bolj pustih krajih biti omejeno na vojaške, davkarijske in šolske stvari, in tudi v teh zadevah se od občin toliko sodelovanje tirja, da imajo uboge srenje veliko več dela, kakor pa okrajna glavarstva. Zato se uradniki nekaterih okrajnih glavarstev prav močno dolgočasijo. Ker je pa delapust početek vseh grehov, skušajo si ti uradniki čas preganjati, kakor morejo in znajo ter si narejajo opravka tam, kder so razne volilne reči z svojimi malostnimi lokalnimi prepiri, z mnogorabljeno policijo, z vohunstvom, zasledovanjem in nadzorovanjem, te reči so postale njih opravilo. Poleg tega oskrbujejo ti uradniki celo kopico neznatnih agend, katerih zapopadek se v najnevažnejših poslih izgubi, a v protokolih figurira z važnimi eksihibitnimi številkami. Okrajna glavarstva gledajo, kakor da morajo vse storiti, ko pa v resnici vse delo odrivajo na občine. In tukaj tiči glavni uzrok, zakaj je naša politična uprava slaba, hroma, nesposobna za vsako večje početje. Kajti kakor celo Avstrijo tako tudi politično upravo razjeda nesrečni

dualizem. Imamo namreč celó v najnižji stopnji politične uprave dve oblasti: državno in samoupravno: prva je okrajno glavarstvo, druga pa srenje ali občine. Tem se nalaga Bog vedi koliko poslov; da bi jih pa zamogle izvrševati, jim pomanjkuje potrebnih močij in pa neodvisnosti od državne oblasti. Mnogo predlogov in nasvetov itd. iz občin sprejemajo okrajna glavarstva precej mrzlo, da jih predrugačujejo ali jih polivajo z kakim sokom, katerega daritelj se skriva v plašč: „jaz“ in v katerem „jaz“ se kaže paševstvo, ker okrajni glavar ne daje v imenu svojega urada, nego v svojem imenu „ukazev“. Tako se mora zgoditi, da je politična uprava razdeljena v dva taborja; zato se v vednem boju nahaja med okrajnim glavarstvom in občino, zato zapravlja svojo delavno moč in je naposled nezmožna večje naloge odločno reševati.“ (Dalje prih.)

Katoliška (politična) društva.

III. Na Štajerskem se je liberalstvo tudi sprva močno šopirilo in je po znani „Tagespošti“ rušilo katoliško versko prepričanje. Ta list je neizmerno veliko škodoval in je največ kriv, da mržnja Nemcev do Slovencev vedno večja prihaja. Mnogo let se mu nihče ni mogel prav upreti. Toda ko je graška škofija v osebi milostljivega gospoda dr. Zwegerja dobila novega in krepkega pastirja, začelo se je mogočno katoliško gibanje med nemškimi Štajerci, ki se je raztegnilo sčasoma tudi na slovenske. L. 1868. 19. oktobra so v Gradcu osnovali prvo katoliško-politično društvo, kateremu se je do sedaj pridružilo 79 enakih, tako, da je nemško kmetsko ljudstvo 2krat pri volitvah liberalne kandidate skoro povsod sijajno zvrгло. Veliko pripomagalo je pa temu uspehu katoliško-tiskovno društvo graške škofije. Društvo šteje 4606 družtenikov, ima lastno tiskarno in izdaja dnevnik: „Grazer Volksblatt“ in za kmetske ljudi izvrstno uredovani tednik „Sonntagsbote“ in „Feier-Abend“. Ta lista sta v 3000 iztisih razširjena. Naročnina obema skup znaša samo 2 fl. 50 kr. To je mogoče le, ker prvi list ne plačuje koleka in ker ga premožniši gospodje zdatno podpirajo. Grof Gudenus plačuje 1000 iztisov. Omenimo še družbe za kršćansko umetelnost, ki ima 466 udov in izdaja izvrstni list: „Kirchenschmuck“, potem družbe sv. Cecilije z 584 udi in 7 podružnicami, družbe sv. Vincencija z 5 konferencami v Gradcu, družbe duhovnikov za podporo ubogim mešnikom, in naposled društva za stavljenje nove cerkve v Gradcu na čast Jezusovemu sreč, kateremu je vsa graška škofija bila slovesno priporočena. Res, veliko se je zgodilo v kratkih letih na nemškem Štajerju! Sijajni zgled graške škofije smo štajerski Slovenci skušali posnemati, kolikor smo pri veliko težavnih razmerah storiti mogli. Osnovali smo 16 kat. političnih društev namreč l. 1869 v Cigelnici pri

Sl. Bistrici, v Frauheimu in Globokem pri Brežicah, potem l. 1870. v Mariboru, sv. Ruprtu v Slov. goricah, sv. Martinu pri Slov. Gradcu, Konjicah, v Slov. Gradcu l. 1871. v Velenju, Vozenici, sv. Lenartu v Slov. gor. sv. Lovrencu v Slov. gor. Vitanju, sv. Martinu pod Vurtembergom, sv. Petru pod sv. gorami, in l. 1872. pri sv. Juriju na Šavnici. Iz mariborskega društva se je l. 1871. rodilo „Tiskovno društvo“, ki je izdalo nekaj knjižic, sedaj pa svoje delovanje omejilo na izdavanje „Slovenskega Gospodarja“. Ta list je l. 1867 v Mariboru utemeljil dr. Prelog in ga „Tiskovnemu društvu“ l. 1871. početkom julija predal. Denešnja številka „Slov. Gospodarja“ se je natisnila v 1860 iztisih. Zraven „Tiskovnega društva“ je še se osnovalo l. 1873. ubogim duhovnikom v pomoč: „Družba duhovnikov Lavantinske škofije“ z 244 družbeniki. Koncem l. 1877. je družba imela 28.156 fl. 66 kr. premoženja. Iz tega je zopet razvidna moč zedinjenega delovanja. Iz kamna do kamna — palača, iz zrna do zrna — pogača!

Gospodarske stvari.

Način kako skušati kaljivost raznih semen.

M. Ako nimaš za posejanje doma pridelanega semena, ampak si primoran seme za posejatev kupiti, treba ti je velike previdnosti in skrbi. Kaljivost kupljenega semena moraš pred posejativjo poskusiti. To je toliko bolj potrebno, če si nisi semena od poštenega sosedu in skušenega, pravičnega kmetovavca kupil, ampak od navadnega semenskega kupca. Ti imajo le premnogokrat od prejšnjih let še kaj starega semena, ki je preležano in svojo kaljivno moč že večjidel zgubilo. Če tako seme posejaš misleč, da si bil od semenskega kupca dobro postrežen, se boš le premnogokrat varal in pri tem dvojno škodo trpel. Prvič zgubiš večji del denarja, ki si ga za nakupljeno seme potrošil, drugič pa, in to je poglavitna zguba, si tudi svojo njivo namesto z dobrim semenom z prav gluhim peskom obsejal in ne boš tedaj ob svojem času tudi nič ali vsaj nič prida žel. Najbolj se speče, kdor si lesno seme ali seme sadunosnih dreves kupuje. Tu je hitro koj celo leto zgubljeno in še veliko več. Iz vsega tega pa je jasno, kakor beli dan, kako potrebno da je seme pred posejativjo poskusiti: ali je tudi kaljivno ali ne. Zato hočemo tukaj o nekterih načinih spregovoriti: kako se to godi: 1. Skušnja med nogti. Ta način je zlasti pri oljnatih semenih poraben, n. pr. pri zelju, repi konoplji itd. Vzeme se zrno in se med nogtama obeh palcev stisne. Ako se dosti in čistega olja iz zrna iztisne in če se notrajno jedno semena belo in ne suho pokažé, tako je to znamenje, da je seme kaljivno. Seveda mora človek že nekaj skušen biti, ki hoče na ta način spoznati ali je seme kaljivno ali ne. 2. Skušnja z vodo. Vsako kaljivno seme bi moralo, pravijo,

v vodi iti na dno. Ta način se more pa le pri nekterih sadunosnih drevesih priporočati, zlasti pri črešnjah. Vse gluhe koščice plavajo na vodi in se morajo brž zavreči. Pri drugih semenih sadunosnega drevja pa ta skušnja ni prav zanesljiva, ker popolnoma posušeno seme pri večji toploti ni kaljivo pa vendar gluhe v vodi na dno, med tem ko drugo, ki je kaljivo, na vodi plava. 3. Skušnja z ognjem. Ta način je le pri raznih deteljnih sortah poraben. Nekoliko zrn deteljnega semena se položi na vročo plehnato ploščico. Ako seme počei in od ploščice odskoči, tako je to znamenje, da je seme dobro in kaljivo, ako pa mirno obleži, je gluho in nekaljivo. Kdor si 100 zrn tako poskusi, zamore celo odstotke natanjko izrajtati, koliko jih ima seme kaljivnih, koliko nekaljivnih v sebi ali z drugimi besedami, koliko se je starega semena k novemu primešalo. 4. Skušnja z cunjjo. Vloži se nekoliko zrn semena, ki se hoče skusiti, v volneno ali pa platneno cunjico ali tudi med razpusitivni papir tako, da se zrno zrna ne dotika. Oboje se potem v toplo vodo namoči in na toplo temno mesto, n. pr. med posteljino slamo položi, kder se vedno, kolikorokrat hoče suho postati, z vodo namoči, dokler da začne zrno za zrnom cime poganjati. Ta način podaja pri hitro kalečem semenu, kakor pri mnogih deteljnih sortah, oljnatih semenih, žitu, grabu, fižolu, bobu itd. hitro in zanesljivo znamenje; pri travskih semenih pa in sploh pri vseh semenih, ki za cimljenje dalj časa potrebujejo, se ne da z vspehom porabiti. Za te je boljša 5. Skušnja v črepi. Ta način skušavanja zahteva pred vsem drugim pravega postopanja pri celem delu. Pred vsem se mora gledati na to, da je seme v črepi z prstjo tudi dobro primerno pokrito in da se previdno zamaka. Kako na debelo se more seme z prstjo pokriti, to se ravna po debelosti semena samega, ki mora nekaj črt pod prstno površino ležati, ker se prst le prerada po polivanju razplavi, ter tako seme na vrh pride in nepokrito ne kali. Vrh tega se mora vzeti rahla in dobra prst, skrbeti za primerno toploto in enakomerno vlago, sicer bi se kaleče seme posušilo ali pa zgnjilo.

O loterijah in hranilnicah.

V sedanjih hudih časih mora biti posebna dolžnost domoljubov, da svarijo ubogo ljudstvo pred nepotrebnimi stroški in izdatki, pred vsakim zapravljanjem in da ga nasprotno navajajo na varčnost ali štednjo. Denar se troši po nepotrebem na mnogo načinov, posebno veliko se ga pa znosi v loterije. Koliko ljudi je po Slovenskem, zlasti mej ubogim ljudstvom, mej rokodelci in delavci, kateri obilo „grošev“, desetice in dvajsetice v loterijo znosijo, pa jih nikdar več nazaj ne dobijo! Sreča je človeku malo kedaj mila, in loterijski dobitki so strašno redki. V loterijo staviti ni druga, nego prostovoljno davek (štibro) državi plačevati. L. 1866. je prejela država od loterijskih igralcev

13 milijonov gld. Od teh 13 milijonov je izdala samo 7 $\frac{1}{2}$ milijona za dobitke; dobička je imela država skoro 5 milijonov gld. in blizu 1 milijon so pa znašali stroški pri tem poslu, t. j. plače uradnikov in drugo. Strast do loterijskega igranja je pa od l. 1866. vedno rastla in l. 1876. je imela naša država že nad 22 milj. gld. loterijskih dohodkov, od katerih so pa dobitki samo 13 milijonov znašali. V 11 letih (od 66.—77.) je dobila vlada od loterijstov 183 milijonov in je izplačala le 105 milj., čistega dobička pa je imela 67 milijonov. Kakor se bere po časnikih so loterijski igralci posebno letos veliko v loterijo stavili, zlasti o smrti papeža Pija IX. in o volitvi Leona XIII. so mnogo številke kombinirali. Pri teh prilikah se je baje toliko v loterijo znosilo, da se je naš finančni minister izrazil, da „ako bi papeži pogostoma umirali, bi mu ne trebalo nikoli davkov poviševati“. Loterija je neznano škodljiva naprava, katera je že marsikaterega na beraško palico pripravila. So nekateri strastni igralci, koji slednji novčič v loterijo znesó in koji srečo prisiliti hočejo, da bi jim bila vsaj enkrat naklonjena. Tudi so se razni pametni možje v knjigah, časopisih in zborih zato potegovali, naj države loterijo odpravijo. Nekateri države so to že tudi učinile, kakor Bavarska in Francoska. Ministri sami spoznajo, da je loterija za ljudstvo škodljiva, toda nečejo poslancem priporočati, da bi se zoper njo glasovalo; kajti oni morajo potem skrbeti, da se dohodki loterije nadomestijo z drugimi dohodki, t. j. s povišanjem dače. Potem takem utegne pa kdo ugovarjati: S plačevanjem davka koristi državljani tudi sam sebi, kajti z davki vzdržuje vlada mir in red v državi, in loterijski dohodki niso nič druga, nego prostovoljni davki. Takemu ugovarjanju se lahko nasproti pove prilika slavnega angleškega ekonomista Hamiltona, ki veli: „To mi se vidi, kakor bi tat, kateri je trgovcu denarje ukradel, hotel trditi, da mu je ukradeni denar s tem povrnil, da je zanj robev od njega kupil.“

Da se odvrne strast do loterijskega igranja, je najboljšo to, da se ljudstvu ponudijo zavodi, kjer more svoje novce zanesljivo in plodonosno shranjevati. To so pa hranilnice, založnice (posojilnice) in drugi enaki denarni zavodi. Na mesto da neseš 10, 20, 30 ali 50 kr. v loterijo, nesi jih rajše v hranilnico, kder ti vsaki najmanjši znesek lepo shranijo in od njega tudi obresti plačujejo. Ako zaneseš v loterijo vsaki teden po 10 kr. prideš v celem letu ob 5 gld. 20 kr. Ako pa denar vložiš v hranilnico, prihranil si ga, da še več, povekšal si ga najmanj za 30 kr. V nekaterih letih, ako redoma polagaš po 5 gld. 20 kr., povekša se ti ta svota na precejšnji znesek, katerega bodeš gotovo vesel. Ako bi ljudstvo ne stavilo več v loterije, opustila bi že država te škodljive naprave, ker bi se jej več ne izplačale. Ako bi vlada bila dosledna, morala bi loterije že davno odpraviti, kakor tudi ona različno igranje za denar (kvaranje itd.) prepoveduje. K uboštvu ljudstva po Av-

strijskem so tudi te loterije pripomogle. To velja zlasti o Galiciji, kjer pride na vsake 3 milje ena loterija, a ena hranilnica komaj na 124 milj. Pri nas na Štajerskem je sicer tudi preveč loterij, vendar je tudi veliko hranilnic in posojilnic! Toda svariti je vsakako treba pred loterijsko strastjo! Lapajne.

Sejmovi. 8. aprila št. Ilj pri Šoštanju, sv. Duh pri Ločah, sv. Križ pri Ljutomeru, Sevnica, Marenberg, Ruše; 10. aprila Koprivnica, 11. apr. Prepolje; 12. aprila Ivnik, Brašlovce, Ormuž, Straden, Slov. Bistrica.

Dopisi.

Iz Kamce. (Bučelorejsko društvo) je 25. marca popoldne po večernicah v šolskem poslopju prvo svojo popotovalno zborovanje imelo. Namen je dober in neprecenljiv bučelorejo povzdigniti in marljive stvarice iz starih pokvečenih slamnjakov v lepe nove hišice Dzierzonove spraviti. Po zelo prijaznem dopisu načelnika g. dr. Terč-a se je namen omenjenega društva ljudem naznanil. Izba je bila natlačena poslušavcev, ki so radovedno in pazljivo poslušali č. g. profesorja Brelih-a izvrstno razlaganje o bučelorejstvu in koristno ter zelo v spešno in prilično ravnanje z bučelami v panjih po Dierzonu. Bil je tudi eden panj nove sorte na ogled, katerega so prijatelji marljivih bučelic na tenko pregledovali in premerili, da si kar hitro sami začno nove panje delati. Lanjsko leto so bili panji take sorte pod naslovom „Lembaški panji“ v „Sl. Gosp.“ popisani. Hvala Lembaškemu župniku č. g. Herg-u za trud. G. Brelih je poslušavce opozoril, kako prilični so panji nove sorte, ker se lahko pregleda vse satovje in osnaži vsake gnjusebe, metuljev in roparic, česar v slamnjakih ni mogoče zapaziti; č. g. Brelih je govoril v gladki slovenščini; v nemščini je isto razložil g. Forster. Tukaj izrekamo društvu očitno zahvalo za trud in dober namen. Zborovalo se bo tudi v drugih krajih. Ne zanemarite tedaj, prijatelji bučelic, take priložnosti!

Iz Kases na Koroškem. (Izredna požrtvovalnost.) Pred sedmimi leti smo tukaj ustanovili novo faro, kupili 7 oralov zemlje, zložili 2000 fl. glavnice, in iz nova postavili farovž in šolo. Stalo nas je vse vkup nad 12.000 fl. Velika žrtva za tako majhen okraj, ki ne šteje veliko čez 500 duš. Marsičesar še nam je treba popraviti, toda na spodbudo č. g. župnika Franca Cepeca upamo vse sčasoma dognati. Ljubljanski zvonar Samassa nam je vlil 3 lepo vbrane zvonove, tudi stari črvivi veliki altar smo odstranili in na mesto njega postavili novega. Tretjo postno nedeljo so namesto dekana prišli č. g. župnik Janez Hafner iz št. Mihela k nam in so novi altar blagoslovili. Vreme je bilo hudo, sneg je šel, da ga

je palo čez poldrugi črevelj, a vkljub temu se je zbralo veliko ljudi. Č. g. Hafner so v svojem nagovoru očitno izrekli priznanje in zahvalo gospodu župniku Cepecu za njihovo skrb in trud pa tudi vsem farmanom in dobrotnikom, ki so toliko žrtvovali za olepšavo hiše božje. Dobro premišljene in genljive besede čestitega govornika só ljudem globoko v srca segale. Konečno še omenim gospoda Alojzija Batisuti-ja v Velikoveu. Ta gospod nam je veliki altar izdelal ne samo lepo, ampak tudi po jako nizki ceni tako, da smo se vsi čudili, ko smo njegovo delo zagledali. Prav hvaležni mu smo in ga z dobro vestjo priporočujemo cerkvenim predstojništvom! Valentin Komar, kmet.

Iz Lembaha. (Ubojstvo). Žalosten naznanjam, da je bil tukaj 26. marca pokopau Jožef Kristl, viničar, katerega so 4 fantalini domu gredočega smrtno ranili. Rajni se ni nobenega prepira in pretepa vdeležil, mirno je šel svojo pot domu; ali zdaj prihrujejo za njim hudobneži, viničarski sinovi iz Bergenthala, ki so že pri sv. Jožefu se v neki krčmi kavšali in topli, in ga po glavi namlatijo, da je revež bil ves krvav ter je šesti den previden z sv. zakramenti v hudih bolečinah umrl. Rajni je bil mirna, dobra duša, ki je v svojih ranah za morivce še prosil, da jih naj nikar ne tožijo. Pri pogrebu je njegova žena od žalosti omedlela in g. župnik so na pokopališču jokajočim spremljevalcem rajnega kratke pa resnične besede spregovorili: „Glejte! dragi moji, to je storila slaba izreja otrok in pa pijanost“. Res, da mladina vedno hujše razsaja, je največ kriva slaba izreja otrok, katerim stariši vse spregledajo. Tako se zgodi, da že mali paglavci v krčme zahajajo, žganje pijejo, tobak kadijo in — jejo, ter razsajajo, kakor neumna živina. Med temi so navadno najhujši viničarski fantini, ki denar, katerega si zaslužijo, smejo za se pridržati in ž njim razpolagati, kakor se jim poljubi. Zato pa ob praznikih in nedeljah v krčme hodijo, tam zaslužek po grlu poženejo, po potu razsajajo in se derejo, da je groza. Opomini in svarjenja dušnih pastirjev in lastnih starišev so bob v steno; kaj iz takošnih razuzdancev še bo, kakšni kedaj zakonski možje in gospodarji, to si lahko vsak sam misli: zakaj od poti, ktero kdo v mladosti nastopi, tudi, kedar se postara, odstopil ne bo!

Od dravskega polja. (Ogenj). Najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi do lani in letos v Župečki vesi fare sv. Lovrenca kedaj bilo požara. Povedajo, da je celo 300 let ta ves bila obvarovana take nesreče; zato so bile hiše še po stari šegi postavljene, veliko koč je bilo cimpranih, druga tik druge, vse z slamo krite. Ali zdaj je huda zadela te vaščane; lani v jesen so otroci ogenj zapalili, zgorele so takrat 3 hiše z dotičnimi gospodarskimi poslopji; v noči od 28—29. marca pa je zgorelo 19 stanovanj in vsa gospodarska poslopja, da po celi desni strani vesi niti ene strehe

ne vidiš; zgorela je vsa klaja, zrnje, en konj, in tudi en posestnik, hoteč še rešiti nekaj svojih reči, se je hudo opeknel. Pravijo, da je zlobna roka to nesrečo vzročila. Vsi pogorelci razun enega so zavarovani, eden zavarovalnine ni plačal. Vsled te nesreče si bo menda vendar cela št. lovrenčka fara, ki je vsa le ena občina, vsaj eno brizgalnico omislila!?

Iz Celja. (Razne novosti). V god slavjanskih apostolov sv. Cirila in Metoda se je v cerkvi sv. Jožefa zbralo nenavadno veliko število pobožnih čestilcev teh svetnikov. V tej cerkvi namreč imajo družbeniki bratovščine sv. Cirila in Metoda družbeni altar. Pretečeno leto se jih ni ravno mnogo novih udov dalo vpisati v to primerno bratovščino, ktere preblagi namen je moliti za spreobrnjenje staroverskih razkolnikov! — Koncem septembra t. l. namerava celjska gospodarska podružnica napraviti razstavo poljedelskih pridelkov v Celju. — Celjska porotna sodnija je une dni zopet več zločincev obsodila. Najprej je imela opraviti z nekim Pavlom Bolčinom iz Gornje Bistrice. Mož je že več let popolnem slep, pa je vendar včini hudodelstvo, da mu je sodnija odmerila 15 let težke ječe. Srenjskega vbožčeka Pavla Bolčina je med letom zaporedoma 8 premožnejših posestnikov v Zgornji Bistrici redilo; toda slepec se je grdo obnašal in nihče ga noče več pod streho vzeti in tako je soseska sklenila, naj si svojo hrano le od hiše do hiše prosi. To pase je zdelo Bolčinu prehudo in je sklenil se nad Francem Stoperjem maščevati, ker ta je bil najbolj kriv njegove zdajšnje neprenesljive nesreče, kakor si je slepi Pavl domišljeval. Podžgal mu je toraj v noči od 2. do 3. januarja t. l. gospodarsko poslopje, katero je tudi z drugimi shranjenimi rečmi pogorelo. Precej po požaru je Pavl obstal svoje zločinstvo in prosil, naj ga le v ječo odpeljajo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Na Dunaju se je do nedelje mudil ruski general Ignatijev in mnogo pogovarjal v imenu ruskega carja z našim cesarjem in posloval z ministrom Andrassyjem. Očividno je, da Rusi želijo z Avstrijo mirno pogoditi se, ker jim Angleži žugajo z vojsko zavolj miru, katerega so z Turkom sklenili. Ali je Ignatijev kaj dosegel ali ne, to še ni prav jasno. Magjarski listi pravijo, da ni nič dosegel, marveč še le zakrivil, da se bo Avstrija z Angleži združila in pričela boj proti Rusom; nemško-judovski turkoljubi pisarijo, da bo Avstrija še nekaj časa mirovala in potem, ko se bo rusko-angleška vojska začela odločevati na eno ali drugo stran, stopila na bojišče; vendar vladini listi trdijo, da bo Avstrija zasela z vojsko celo Bosnijo, Heregovino in Albanijo in tudi železnico smela potegniti od avstrijske meje do Soluna; razun tega bi še Srbija in Črnogora morale pri-

znati vrhovno oblast Avstrije, srbski vojaki bi morali z Črnogorci vred našemu cesarju prisegnoti zvestobo in udanost. No, to je res veliko, tako, da je skoro neverjetno. Vendar tako pišejo vladini listi in „Bohemija“ še celo obžaluje, zakaj nečemo takoj vgriznoti v te pečene golobe, ki nam sami radi med zobe letijo? Polovico balkanskega polotoka v oblast dobiti, to ni mala reč! Sicer se pa tolažijo z tem, da bo Ignatijev še enkrat prišel na Dunaj, to pa še z večjimi obljubami! — Vojne priprave se vstrajno vršijo naprej; v grad Sigmundskron pri Bozenu na Tirolskem spravljajo 14.000 centov streljiva. — Kranjski deželni načelnik vitez Kállina je v Gradcu zbolel. — Tiroleci so hotli osnovati novo „patrijotično (domoljubno) društvo“; cesarska namestnija je prošnjo odbila. — Čehi so se pod dr. Riegerjem zedinili in po svojih novinah zopet proglasili, „da ne pojdejo v državni zbor, ampak mirno čakajo dobe, ko bodo Čehom priznane vse njihove narodne in deželne pravice, katere so tudi sedanji svitli cesar v oktoberski diplomji l. 1859. in v posebnem pismu l. 1871. potrdili. Čehov nikakor ni strah zastran bodočnosti kot sinov velike družine slovanske, ki nobenega svojih otrok zavrgla ne bo“. — Iz Galicije gre velika deputacija v Rim k sv. očetu Leonu XIII. in Jim bo izročila pismo udanosti podpisano od 150.000 vernih Poljakov. — Minister Stremajer je učiteljskim pripravnikom ukazal, da se morajo orglanja učiti, pripravnišče za učiteljice v Celovecu pa je zapovedal razpustiti; slednja novica je mnogo ljudi osupnila. — Zbornica poslancev na Dunaju je sklenilo novo postavo, ki bo bremena dosedanjega ukvartirovanja vojakov ljudem, katere zadeva, polajšala, vsem pa večje davke naložila, ker se bode za ukvartirovanje več plačevalo in tako stavljenje kosarn pospešilo. Nekateri poslanci so tirjali, naj se vojaki tudi pri nunah smejo ukvartirati; ta predlog je pa bil vendarle od čeravno liberalne večine zavržen. Res čuda! Tudi so poslanci sklenoli staro nagodbo z Ogersko zopet za 2 meseca podaljšati, ker se zastran nove z bogati ne morejo. G. dr. Vošnjak je pri tej priliki vladi in njenej starej gardi očital nezmožnost novo nagodbo z Ogersko dognati in povdarjal potrebo, to reč tem iz rok vzeti in drugim možem izročiti. Še hujših tožeb je morala vlada slišati v zbornici gospodov, kder je grof Rehberg, knez Czartorisky in general Koller tožil o slabem gospodarjenju, grof Leon Thun pa dokazival, da je Avstrija celo blizu — krیده; 102 milijona bo zopet treba izposoditi. Finančni minister je pa ugovarjal in rekel, da Avstrija ni blizu krیده! Bog dal, toda razlogi grofa Thuna so bili tehtni, uvrigel jih nihče ni!

Vnanje države. Sv. oče Leon XIII. so 28. marca kardinale zbrali in imeli nagovor (alokucijo), v katerem so omenjali slavno pastirovanje Pija IX. Da so nasledstvo po tolikem možu sprejeli, to so storili, ker so v svoji nagli in soglasni izvolitvi zagledali glas božji. Slovesno so potem papež ob-

ljubili, da bodo vso svojo skrb obrnili na obranitev sv. vere in pravic katoliške Cerkve. Potem so molili vero in prisegnoli na apostolske določbe ali konstitucije, imenovali 11 novih škofov in naposled amerikalnega nadškofa Mak-Kloskey-ja sprejeli med kardinale. Nemški cesar, stari 81letni Viljelm je v Berlinu zbolel. — Francoski liberalci so v državnem zboru sklenoli 5000 milijonov dolga državi naložiti in z denarjem železnice staviti, kanale delati itd. V resnici pa hočejo svojim prijateljem pomagati do zaslužkov in dobičkov na račun davkeplačilcev; to je že tako liberalna navada! Zaslepljeno in oropano ljudstvo se pa prepozno kesá. — Angleški minister Derby, ki je do sedaj bil za mir z Rusijo, je odstopil, na njegovo mesto je prišel Salisbury, ki je za vojsko vnet. Tudi angleška kraljica, ob enem indijska cesarica, je Rusom sovražna in je v Indiji dala več milijonov razglasov razdeliti, v katerih pravi, da se Indiji bližajo resni časi in da naj bode vsak cesarici zvest; ob enem se je 120.000 mož pozvalo pod puško z 420 kanoni, neizmerno veliko streljiva in orožja se razvaža v Malto in zadnji čas tudi v Kolumbijo in Kanado. Bati se je torej že precej močno, da zaradi gnjilega Turka počí svetovni boj med Rusijo in Angleži. Sleduji skušajo pridobiti Avstrijo, Italijo, katerej Albanijo ponujajo, potem Grecijo in egipčanskega vice-kralja.

Turške homatije postajajo čedalje bolj zamotane in namesto komaj sklenjenega miru žuga novo krvi prelivanje. Krivi so temu največ pohlepni Angleži. Jihovo brodovje — 6 velikanskih oklopnice preži celo blizu Carigrada in pazi na vsako gibanje Rusov. Vsled tega se tudi ruski car pripravja na neizogibni boj. Vsa ruska deželna bramba je pozvana, v Petrogradu je odhajajočim rezervistom djal slavni car: „če pridete v ogenj, zaupam, da boste enako hrabri, kakor vaši tovariši“. Iz Kišenjeva prodirajo številna krdela v Rumunijo, ruska vojska na Turškem se zbira ob Donavu, v Sofiji in okoli Carigrada; tukaj je vse z šancami obdano in slišati je, da so ruski vojaki angleške mornarje, ki so prišli v sv. Štefan gledat in vohat, hudo pretepli. V Carigradu so ruski generali najeli 300 hiš in glavni stan bo kmalu tje prestavljen in tedaj bo bržčas počil boj z Angleži, ki bodo mesto začeli z bombami pometati. V Petrogradu so se zbrali poslanci ruskih plemičev, ki so sklenoli carju ponuditi 100.000 prostovoljcev in 100 milijonov rubljev. Izpuščanje turških jetnikov se je naglo ustavilo. Turški sultan je namreč v največji zadregi, ne vé ali bi z Rusom ali z Angležem potegnili; najrajše bi miroval, ali to ni mogoče, in bržčas bodo ravno Angleži največ krivi, če bo Turčija v rusko-angleškem boju popolnem zmlata, kakor miš med dvema mlinskima kamnoma. Turška vojska je zapustila Šumlo in se pobira sedaj tudi iz Varne; Osman-paša sestavlja novo vojsko v Mazlaku in na azijski strani Bosporja; tudi Hercegovino zapuščajo Turki; v Tesaliji se pa hudo

bijejo z greškimi vstaši; 27., 28., 29. marca bil je strašen boj pred mestom Volo. Še le tretji den so Turki vstaše razbili in za njimi vdrli v Makrónico in druge vasi, kder so strašno umarjali in vse požigali; tudi angleški konzul Oblé je med ubitimi. Na Kandiji imajo Turki še samo 4 mesta in ob Evfratu so vstali zoper nje Arabi, podščuvani od Angležev, ti grabeži hočejo baje zasesti tudi Egipt, otoke: Ciper, Skiros, Eubejo, in v Greciji izbarkati 4 vojne oddelke! Spomlad bo zopet kakor lani — krvava!

Za poduk in kratek čas.

Celje in njegova okolica.

(Zgodovinsko - krajepisna črtica.)

I. Lega. Starodavno, nekdanj slavno, mesto Celje leži pod 32° 54' izhodnje dolgosti in 46° 14' severne širokosti, v južno-vzhodnjem kotu krasne Savinjske doline, na levem bregu bistre Savinje, v katero se ondi izliva vijugasta Voglajna združena s Hudinjo. Od glavnega štajerskega mesta Gradca je Celje oddaljeno 16³/₄ milj; nad morjem je izvišeno 234.156 metrov ali 741 dunajskih črevljev, in pokriva 166.473 Hkt. ali 289 oralov 828 □⁰ zemlje. Po svoji zemljepisni legi in po državnih in trgovinskih razmerah se sme Celje imenovati glavno mesto Malega Štajerja, kajti skoro vsi štajerski Slovenci se morajo v svojih domačih in javnih zadevah in potrebah v Celje obračati. Prebivalci mesta in okolice so po veri katoličani izvzemši šako priseljenih Nemcev, ki se protestantom prištevajo; po narodnosti pa so Slovenci, vendar kakor skoro po vseh slovenskih mestih tako ponemčeni, da bi jih ne spoznal, če bi jih ne izdajala imena. Po najnovjših izkazih šteje Celje 4224 duš (2153 moških in 2071 ženskih) prebivajočih v 240 hišah; in sicer ima mesto 3445 duš in 176 hiš; graško predmestje 550 duš in 35 hiš; ljubljansko predmestje 163 duš in 22 hiš in vodno predmestje 66 duš in 7 hiš. Predmestje na Bregu (Rann) spada že k celjski okolici in ima 223 duš in 21 hiš. Prebivalce celjskega mesta vodi mestno starašinstvo, ki obstoji iz župana in 23 mestnih odbornikov in imajo lastna pravila (statut). Okoličani pa imajo svoje občinsko predstojništvo. V verskem oziru spadajo Celjani z okolico vred pod mestno faro sv. Daniela, ki šteje 7253 duš v občinah: mesto Celje in celjska okolica, h kateri spadajo vesnice: Gabrije, Spodnja Hudinja, Goraja Hudinja, Dobrava, Sokrovec, Ostrožno, Medlog, Ložnica, Lava, Breg, Šmiklavski vrh, Lisce, Košnica, Zagradom, Pečovnik, Sovodna in Pristova. Vsak mestni župnik je ob enem infulirani opat in dekan celjske dekanije, pod katero dohajajo fare: Celje, Žalec, Gotovlje, Teharje, Griže, sv. Peter v Savinjski dolini, sv. Jakob v Galiciji in Polzela. Uradi. Poleg župnijskega, dekanijskega in mestnega urada imajo še v Celju sledeči uradi svoj sedež: c. k. okrožna sodnija

kot prva instanca za celi mariborski okrog ali slovenski Štajer. C. k. okrajna sodnija za celjski sodnijski okraj, ki obsega mesto Celje in sledeče občine: Celjska okolica, Dobrna, Sv. Juri pri južni železnici, Griže, Vel. Pirešce, Gotovlje, Vojnik, Kostivnica, Prežin, sv. Martin v Rožni dolini, Nova cerkev, sv. Pavel pri Preboldu, sv. Peter v Savinjski dolini, Petrovče, Primož, Žalec, Frankolovo, Svetina, Teharje in Višnja ves. Celjski sodnijski okraj obsega 42472.098 Hkt. zemlje, na kateri prebiva v 6541 hramih 36958 duš. C. k. okrajno glavarstvo obsegajoče sodnijske okraje: Celje, Vransko, Gornji grad, Konjice, Šmarije in Laško; to je celi jugozapadni del Štajerske dežele, kder na 200077.575 Hkt. zemlje v 83 občinah in 22205 hišah prebiva 118.057 duš, če mesta Celja ne vštujemo. C. k. okrajni rudarski urad (Revier-Bergamt). Potem so v Celju vsi drugi potrebni in v mestih navadni uradi, namreč: c. k. davkarija, pošta, telegrafijska postaja, okrajni zastop, okrajni šolski svet, mestni šolski svet, žendarmerijska in finančna straža. Dalje imajo v Celju svoje sedeže: okrajni zdravnik, okrajni inženir, finančni nadzornik, in okrajni živinozdravnik. Zdravnikov je navadno po pet, padarja dva, lekarja tudi dva; odvetnikov po pet in c. k. biležnika dva. Vojaška posadka obstoji iz bataljona lovcev. Šole in izobraževališča so peterorazredna fantovska in četvero-razredna dekliska šola za mesto, in dvorazredna fantovska in dvorazredna privatna dekliska šola za okolico. Vodstvo privatne dekliske šole v okolici so prevzele šolske sestre iz Maribora. Po tem še je v Celju deželna mestjanska šola in c. k. višja gimnazija. Dobrodelne naprave so bolenišnica s postrežbo usmiljenih sester, ubožnica za onemogle revne mestjane, društvo v podporo ubožcev, vojaška bolenišnica v ljubljanskem predmestju in hranilnica mestne občine. Društva se nahajajo vsakovrstna in v obilnem številu, vendar nobeno ne razvija posebnega življenja. Za Slovence obstoji slovenska čitalnica, ena izmed prvih, ki so bile ustanovljene. V vseh drugih društvih prevladuje nemški duh, postavimo: Casina, pevsko društvo, telovadno društvo, prostovoljna požarna straža, c. k. kmetijska podružnica, Fortschrittverein i. t. d. Ptujci, ki pridejo po letu v Savinjske kopeli, se rajši zabavljajo po krasni okolici, nego v tesnih prostorih raznih društev, po zimi pa jih je premalo za živo društveno življenje.

Smešničar 14. Na klop pred krčmo se je zvrnil zastaran pijanec ter je začel tako sam pri sebi modrovati: oj nepokorno žganje, kako nevbogljiv hlapec si ti, jaz sem te poslal v želodec, ti pa si mi všlo v glavo, oj nepokorno žganje!

Razne stvari.

(Zadnja številka „Slov. Gospodarja“) bila je od g. Seederja, okrajnega glavarja, konfiscirana zaradi dopisa iz Slovenskih gor, ki je poročal,

kako se je ondi za kandidata Seederja agitiralo. Okrožna sodnija celjska je konfiskacijo že potrdila in izrekla prepoved daljšnjega širjenja 13. številke in uničenje vseh pograbljenih iztisov. Zoper to razsodbo bo urednik ugovarjal.

(Podpore dušnim pastirjem) v lav. škofiji za l. 1877. bode se razdelilo 26.277 fl.

(Misijon) obhajali so meseca marca čč. očetje lazaristi pri sv. Lovrencu v Stranicah, in čč. očetje jezuiti pri sv. Jožefu nad Mariborom. Mnogo ljudstva se je misijona vdeležilo. Bog plati vsem, ki so pripomagali.

(Šolske novosti.) Nadučitelj je postal g. Jan. Kocuvan v Žavcu, g. Martin Kompost v Celnici; učitelj je imenovan g. Leopold Čebul v Arnvasi, g. Franc Golob pri sv. Trojici. Službeno doklado dobijo g. Boštjančič pri sv. Juriju na Šavnici; g. Karl Sorko v št. Ilju in g. Simonič v Cmureku. Vdovi Marija Köchl in Liza Postružnik dobite penzije in odgojitevske doneske za otroke.

(Zastran zavarovanja cerkvenih poslopij) naznanja g. inženir Simettinger, da bo svoje potovanje po župnijah še le po velikej noči zopet nadaljeval, ker so g. župniki sedaj z cerkvenimi opravili itak preobloženi.

Dražbe III. 5. aprila Štefan Stern v Slivnici 5856 fl. Gregor Jagodič v Rogacu; 8. aprila Mat. Mlinar v Oplotnici 1490 fl. 9. aprila Martin Bogovič v Sromljah 1375 fl. 10. aprila Franc Kranje v Krčovini 350 fl. Anton Kolarič v Borovcrah 1750 fl.; Marija Heumaier v Mariboru 13280 fl.

Listič uredništva. Vse hvale vrednemu dopisniku iz Celja nisimo mogli 2 hudirjev v „Gosp.“ djati, ki sta pri sv. Jožefu razsajala, preveč velikih gospodov je v uradnika tiščalo. G. Greil: nemogoče, dr. L. . . er bi bil žaljen.

Loterijske številke:

V Gradcu 30. marca 1878: 16, 12, 46, 19, 79.
Na Dunaju „ „ 73, 55, 75, 51, 17.
Prihodnje srečkanje: 13. aprila 1878.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = 1⁶³/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 1/2 funta.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	9	80	6	60	6	30	3	60	6	70	6	40	7	80
Ptuj	8	60	6	—	5	50	3	40	6	10	6	—	6	90
Ormuž	8	90	6	50	5	40	3	25	6	60	7	80	4	17
Gradec	9	27	6	21	6	18	3	53	6	—	6	30	6	50
Celovec	9	35	6	22	6	50	3	12	5	72	4	46	6	28
Ljubljana	10	26	6	68	5	92	3	77	6	88	7	3	6	83
Varaždin	8	80	7	—	6	—	3	60	6	40	6	80	7	—
Zagreb	8	90	7	—	5	20	3	20	6	40	7	60	7	40
Dunaj	12	27	8	65	9	75	7	22	8	50	—	—	—	—
Pešt } Klg.	11	28	7	63	8	80	6	75	7	38	5	—	—	—

Razglas.

Dne 9. aprila t. l. in naslednje dni se bo z sodnijskim dovoljenjem zapuščina v Pišecah vmrlega župnika č. g. Ramor-ja v farovžu v Pišecah na prostovoljne javne dražbi za gotov denar prodajala.

Mladeneč

se vzame v uk pri puškarju

M. Erhart-u

1—3 v Mariboru, Burggasse.

Za penzijonista

primerna hiša se zamore kupiti proti malim izplačevanjem po obrokih 2 uri od Maribora pri železniški postaji Maria-Rast (Ruše). Hiša je iz nova pozidana, ima 9 sob, 3 umetna ognjišča (šparherd) v 3 kuhnjah, 2 kleti, 1 kravji in 2 svinjska hleva, 3 drvarnice, 1 bučelnjak in 2 vrta za sočivje, daje na mesec 25 fl. najemščine; 1200 fl. zamore kupec prevzeti hranilničnih denarjev na posestvu vknjiženih.

1—3 **Miha Vožnik.**

Svarjenje.

Podpisani opominjam, da na moje ime nihče nič ne posojuje, ker jaz nisem za nikogar plačnik.

Martin Naraks,

3—3 urar v Zalogu pri Celju.

Kupčija z pohištvom

v Celju

v graški ulici — Grazergasse Nr. 75.

Podpisani priporočam p. n. občinstvu in čestitej duhovščini svojo veliko in dobro odbrano kupčijo z pohištvom, ki je ali poltirano, lakirano ali tudi prevlečeno. Imam dalje bogato zalogo salonskih in priročnih zreal, stolov, iz trstja ali slame spletenih, potem okenskih zagrinjal in preprog po najnižji ceni. Tudi zahajam na dom opravljat raznih tapecirarskih del, kar vse točno in po nizki ceni izvršujem; za zavitke le toliko računim, kolikor mene samega stanejo.

Karl Nell

3—3 tapecirar.

Priporočba.

V Celju

v specerijski prodajalnici

F. KAPUS-A

se dobivajo vsake vrste frišna zanesljivo kaljivna

Semena

po najnižji ceni.

LIVARNA,
Badgasse Nr. 9
blizo sl. cerkve.

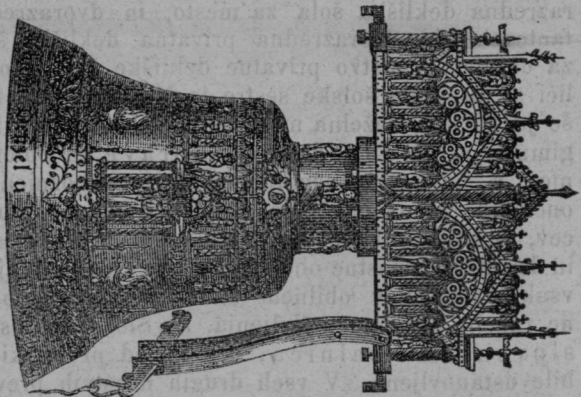
C. kr. izk. pr.

Številnih priznanih
za zlate zvonove
je priredjenih za
ogled.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov

v MARIBORU

zliva posebno izvrstne zvonove iz najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pregibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne trese.

Ilustrirane obrazce dopošljemo, kdor jih želi, brezplačno po pošti!

9—14